

ACȚIUNI DIDACTICE CONCRETE DE DEZVOLTARE A VORBITORULUI CULT

Raisa LOZINSCHI, *profesoară*,
Colegiul de Construcții din or. Hâncești

Abstract. *The article refers to an educational aspect of Republic of Moldova – the problem of forming an educated speaker. Practical suggestions are proposed to teachers and students. According to new curricula concepts, the student is placed in the center of the instructive-educational proceed, in this way getting such dexterities that facilitate the adaptation to something new.*

The state of spirit of each member of our society highly depends on the quality of communication. In this context, we need to constantly improve the communication skills.

„Pentru a forma generațiile tinere, ale vremii de mâine, noi, dascălii, trebuie în primul rând să ne înnoim veșnic o dată cu ele.”
(C. Daicoviciu)

Ce este un copil?

Împlinire, speranță, bucurie, regăsire, grijă, efortul de a ne prelungi viața sau poate un dar divin – o posibilitate de a crea veșnicia sufletului nostru. Cu certitudine, copilul este un moment de turnură nu doar în viața unui individ, ci și în cea a societății. Nu întâmplător m-am axat pe aportul comunitar la educație, deoarece contribuim la acest proces cu toții.

Urmăream cu mare interes dialogul dintre oamenii de cultura Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșcu, din cadrul emisiunii „50 de minute” la TVR1. Un dialog ce te captivează, de fiecare dată prin logica impecabilă, prin claritatea expunerii și prin argumentarea convingătoare. Mă voi referi în cele ce urmează la una dintre multele idei expuse în cadrul discuțiilor: *Nu există fericire colectivă fără efort individual. Prefer o lume în care individul își caută șansa în speranța că aceasta va conta pentru reușita colectivă.* (Andrei Pleșcu)

Schimbul în bine poate veni doar atunci când ai făcut absolut tot ce se poate face. Dar pentru ca aceasta să devină realitate, nu ar fi rău să luăm în calcul afirmația lui Henri Müller, laureat al premiului Nobel pentru literatură, 2010, care punea că *trebuie să facem treabă, în toate locurile unde este cazul trebuie să facem treaba. Și atunci se schimbă multe și nu e greu.* Doar că reușitele noastre depind în mare măsură de partea adversă: de copil și de familia sa. Muncind cu dăruire și după chemarea sufletului, pedagogul este obligat, conform deontologiei profesionale să găsească cheița spre inima fiecărui copil, doar că deseori este nevoit să fie atât de flexibil pentru a fi pe o undă și a crea contactul perfect.

Este evident faptul că din varii motive sunt diverse probleme care face dificilă formarea vorbitorului cult.

Eu mă voi referi la una, considerând-o că servește ca temelie a educației lingvistice a tinerii generații în mod deosebit, dar care neexploatăată consecvent *închide toate ieșirile.*

O vizită la bibliotecă școlii și la alte biblioteci publice din preajmă, ar facilita rezolvarea acestei probleme. *Ce cărți ar putea deveni de căpătâi pentru elevi, pe parcursul acestuia an? De care vor avea nevoie în permanență și care vor fi consultate sporadic? Ce dicționare le-ați recomanda să-și procure?* Lista se va completa cu resursele necesare ale Internetului (deși, recunoaștem, ele par necesare până la momentul când începi să conștăți că tocmai cartea de care ai nevoie încă nu a ajuns acolo). Adresele electronice la care elevul poate accesa gratuit și legal sursele recomandate sunt la fel de necesare ca și lista de cărți. Există totuși o diferență majoră între cartea imprimată pe hârtie și cea scanată: se câștiga timp, dar se pierde din competență (dacă nu chiar și dexterități). Elevul, obișnuit, va deschide forma electronică a dicționarului, unde mai multe pagini din diferite surse i se afișează concomitent, nu-și mai formează deprinderi de a căuta un cuvânt în dicționar, dar mai ales nu mai construiește o relație cu dicționarele,

nu se obișnuiește să le deosebească, să știe ce și unde căuta. Calculatorul face pentru dânsul, și o face mult mai repede, dar bucuria descoperii unui cuvânt nou în procesul căutării altuia dispare cu desăvârșire: un dicționar electronic îți oferă ceea ce ai solicitat, nimic peste așteptări.

În contextul acestei analize, este importantă teza lui Randy Pausch *Ultima prelegere* conform căreia menționa: *Aproape fiecare seară se termina consultând dicționarul pe care-l țineam pe o etajeră la numai șase pașide masă. Dacă ai o întrebare, spuneau părinți mei, aici găsești răspunsul. Atitudinea în care era să nu fim trântori și să nu ne mulțumim doar să punem întrebări. Știam o metoda mai bună: deschide enciclopedia, deschide dicționarul, deschide-ți mintea... Situație, care azi, spre regret, este rar întâlnită.*

În ultimii ani, Curriculumul de limba și literatura română propune o schimbare a accentului de pe cunoștințe și acumularea de informații, pe dezvoltarea competențelor de comunicare.

Ce înseamnă a comunica?

Înseamnă: a repeta, a emite și a reformula idei și informații; a argumenta, a convinge, a solicita, a oferi, a dezbate, a polemiza, a produce acte scrise sau orale cu diverse finalități concrete folosind în acest scop – codurile „verbal”, „nonverbal”, „paralingvistic”, folosind comunicarea didactică, profesorul produce mesaje concrete în concordanță cu așteptările discipolilor.

Consider că scopul acestei conferințe este de a mobiliza părțile interesate pentru aprobarea calitativă a curriculumului școlar.

Pe parcursul activității didactice în *Gimnaziul* din s. Bobeica și *Colegiul de Construcții* (or. Hâncești) am realizat o cercetare vizând selectarea și aplicarea unor tehnici activ-participative în cadrul orelor de limba și literatura română, pentru a depista valoarea și utilitatea lor în dezvoltarea competențelor de comunicare. Diversificarea tehnicilor, selectarea în funcție de competențe urmărite, axarea pe interesele de comunicare ale elevilor, constituie un jalon important în dezvoltarea tehnicilor de comunicare. Comunicând, comunică celor din jur cine ești, ce îți dorești și cum urmează să îți atingi scopurile. În acest sens a comunica înseamnă a tăcea, a aștepta reacție sau răspunsul celui cărui i-ai adresat un mesaj. O limbă se învață prin comunicare: dacă aceasta „intrigă”, atunci elevii își dau tot interesul pentru studiu.

Ca reacție la învățământului reproductiv, s-a dezvoltat educația inovatoare, care înzestrea elevul cu competențe funcționale, necesare în viață, transformă profesorul în constructor și facilitator al învățării, altfel spus, trebuie să mizăm pe faptul că acest tip de învățătură anticipează dezvoltarea societății. Or, în societate contează cel mai mult capacitatea umană de a folosi efectiv cunoștințe expuse pentru o continuă schimbare. De aici și înrădăcinarea conceptului de „învățare pe tot parcursul vieții”.

Pornind de la acest concept, în cadrul Conferinței Internaționale a UNESCO (2001) au fost formulate patru scopuri principale ale educației pentru sec XXI.

- „A învăța să înveți” – acumularea cunoștințelor pe parcursul vieții pentru formare și autorealizare.
- „A învăța să faci” – autodezvoltarea și adaptarea la schimbarea lumii moderne prin achiziționarea competențelor-cheie.
- „A învăța să fi” – formarea atitudinilor pentru luarea deciziilor și dezvoltarea personalității în unghiul valorilor morale și sociale.
- „A învăța să trăiești împreună cu alții” – acceptarea alterității, comprehensiunea celuilalt, învățarea cooperării.

Considerăm că noile aspecte sunt extrem de relevante pentru dezvoltarea unui nou curriculum de calitate. Aceste direcții vizează *formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabilă de autodezvoltare, care posedă nu doar un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare, dar și ce este relativ nou pentru noi independent de opinie și acțiune fiind deschisă pentru dialogul intercultural în contextul valorilor naționale*, elevul achiziționează o imagine coerentă despre lumea reală.

În acest sens, din perspectiva transdisciplinarității, spre exemplu, receptarea textului literar va rămâne mereu deschisă altor interpretări și va juca un rol important asupra evoluției cunoașterii, deoarece orice comentariu literar va atrage după sine noi reprezentări, astfel activitatea literar-artistică va avea un impact asupra dezvoltării proceselor psihice ale celui educat.

Evident, suntem conștienți că elevul, conform acestui principiu, este situat în centrul procesului instructiv-educativ și nu materia, stimulându-se propriul efort și, desigur, formând dialogul permanent între discipline.

Dacă elevul este pus în situație de a produce acte de vorbire de la simplu la complex, el va învăța repede și din plăcere, căci există motivare. Dacă însă din debut i se propune un text cu un grad sporit de complexitate, se va inhiba și va avea o reacție inversă.

Astăzi, dacă adolescentul vrea să corespundă imperativelor timpului, el trebuie să-și asume responsabilități, să ia decizii; succesul și performanțele apar doar dacă posedă cunoștințe integrate, dacă gândește flexibil și creator, astfel abordarea transdisciplinară trebuie să devină un „*modus vivendi*” al școlii.

Realizarea metodei, spre exemplu, *visе imposibile* a solicitat cunoștințe din geografie, istorie, informatică și nu în ultimul rând, din ramura frumosului.

Se vor pregăti diverse imagini care reprezintă eventual, modul în care o persoană visătoare poate să-și închipuie viața sa în viitor. Exemple de imagini: *o femeie în fața unui castel; o cântăreața pe scenă; o grafică de Ion Puiu; broșuri turistice despre locuri exotice; un tip uman inspirat din opera unui scriitor*. Plecând de la o serie de expresii propuse ca repere pe fișe individuale, colegii vor juca rolul consilierilor și-l vor aduce pe visător cu picioarele pe pământ, explicându-i de ce visul său este irealizabil. Exemple de expresii: *Sincer, mă îndoiesc că...; În realitate...; Crezi într-adevăr că...; Nu te gândești că ai putea să...Sarcina visătorului este de a se apăra, folosind expresii: Se pare că...; Cu toate acestea cred că...; Aș îndrăzni să vă afirm că.... etc.*

Puncte forte:

- Tehnica se poate adapta la multe teme din conversație (*profesii, personalități istorice, moderne, la orele gramatică*).
- Un plus de valoare îl comportă producerea spontană a discursului, replicile colegilor trebuie să fie combătute de vorbitorul principal.

Școala – în sensul cel mai larg – există pentru elevi. Prin urmare, în activitățile noastre ne vom călăuzi de interesele elevului, de faptul cum se va încadra în societatea de mâine.

Profesionalismul este asociat cu receptivitatea la noile metode de predare-învățare, cu o deschidere către schimbările care au loc în societate, cu capacitatea de a fi un exemplu demn de urmat.

Bibliografie:

1. Ancuța L., Ancuța P. *Jocurile de creativitate*. Timișoara: Excelsior, 1997.
2. Curriculum școlar pentru disciplina *Limba și literatura română*, clasele V-IX. Chișinău: Lyceum, 2010.
3. Curriculum școlar pentru disciplina *Limba și literatura română*, clasele X-XII. Chișinău: Știința, 2010.
4. Nicolăescu B. *Transdisciplinaritatea*. București: Polirom, 1999.
5. *Perspective*. Revistă de didactica limbii și literaturii române. 2004, Nr. 2.